

## Pacientu saslimstība ar nieru šūnu vēzi un izdzīvotība Latvijā no 2000. līdz 2015. gadam

Māris Jakubovskis<sup>1,2</sup>, Jānis Auziņš<sup>2</sup>, Juris Jansons<sup>3</sup>,  
Igoris Andžāns<sup>3</sup>, Marina Jakubovska<sup>2</sup>, Vilnis Lietuvietis<sup>1,2</sup>

<sup>1</sup> Rīgas Stradiņa universitāte, Ķirurģijas katedra, Latvija

<sup>2</sup> Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, Uroloģijas un onkoloģiskās  
uroloģijas klīnika, Latvija

<sup>3</sup> Rīgas Stradiņa universitāte, Tālākizglītības fakultāte, Latvija

**Ievads.** Latvijā saslimstības ar nieru šūnu vēzi (NŠV) biežuma un mirstības rādītāji ir vieni no augstākajiem pasaulē. Uzlabojoties diagnostikai un NŠV ārstēšanas iespējām, kopš 1990. gada daudzās valstīs mirstības rādītāji krītas, tajā pašā laikā, pēc literatūras datiem, Latvijā tie saglabājas augsti.

**Darba mērķis, materiāls un metodes.** Pētījuma mērķis ir noskaidrot, vai Latvijā uzlabojas NŠV agrīnā diagnostika un pacientu ar NŠV izdzīvotība.

Dati tika iegūti no Latvijas Slimību profilakses un kontroles centra reģistra. Pētījumā tika iekļauti NŠV slimnieki, kas bija vecāki par 18 gadiem un kam bija vēzis I-IV stadijā. Pacienti tika atlasīti no SSK-10 klasifikatora atbilstīgi diagnožu kodam C64 un pēc histoloģiskajiem kodiem: 8032, 8041, 8240, 8260, 8270, 8290, 8310, 8312, 8317, 8318, 8319, 8320, 8960, 8963, 8966 (*International Classification of Diseases for Oncology*). Izdzīvotības analīzei tika atlasītas pacientu grupas ar vismaz piecu gadu iespējamo novērošanas laiku. Kaplana-Meiera metode tika izmantota piecu un 10 gadu izdzīvotības analīzei. *Long Rank* tests tika izmantots, lai noskaidrotu NŠV izdzīvotību ietekmējošos faktorus. *Cox* proporcionālo draudu modelis tika lietots izdzīvotības salīdzināšanai, ņemot vērā NŠV stadiju, pacienta dzimumu, vecumu, slimības diagnosticēšanas gadu un pacienta dzīvesvietu Latvijā.

**Rezultāti.** No 2000. līdz 2015. gadam Latvijā 6913 pieaugušiem pacientiem tika diagnosticēts NŠV, viņu vidējais vecums – 65,4 (SN – 11,7) gadi, no viņiem 54,9% bija vīrieši. Par analīzei piemērotiem tika atzīti 6413 pacienti, no kuriem piecu gadu NŠV specifiskai izdzīvotībai – 4257, bet 10 gadu izdzīvotībai – 2368 pētījuma dalībnieki. Šajā periodā I stadijas NŠV gadījumu skaits pieauga, proporcionāli samazinoties II un III stadijas īpatsvaram, bet IV stadijas attiecība palika nemainīga.

Piecu gadu NŠV slimnieku specifiskās izdzīvotības sadalījums pa stadijām bija šāds: I stadija – 94,1%, II stadija – 84,0%, III stadija – 67,10%, IV stadija – 10,8% un nezināmā – 59,7%. Attiecīgi 10 gadu NŠV slimnieku specifiskās izdzīvotības sadalījums: I – 89,0%, II – 76,4%, III – 57,9%, IV – 5,7% un nezināmā – 49,6%. Jāņem vērā, ka 9,5% gadījumu pirmo reizi NŠV diagnoze tika minēta miršanas apliecībās, un, šo grupu savienojot ar nezināmajām stadijām, iespējams, palielinās šīs grupas specifiskā mirstība no vēža.

Salīdzināta tika NŠV slimnieku piecu gadu specifiskā izdzīvotība pa gadiem, iedalot viņus trīs grupās: kuriem diagnosticēts NŠV 2000.–2002. gadā (60,0%), 2003.–2006. gadā (63,1%) un 2007.–2011. gadā (66,4%). NŠV slimnieku 10 gadu specifiskā izdzīvotība tika sadalīta divās grupās: diagnosticētie gadījumi 2000.–2002. gadā (54,9%) un 2003.–2006. gadā (55,5%).

Salīdzinot NŠV slimnieku specifisko mirstību atkarībā no pacienta dzīvesvietas, netika atklātas statistiski ticamas atšķirības pacientu grupās, kuru dzīvesvieta ir Rīgā vai citās Latvijas lielajās pilsētās (HR = 0,94; CI 0,81–1,08), bet pacientiem, kuri dzīvo mazajās pilsētās vai attālos Latvijas rajonos, risks nomirt no NŠV bija 1,22 reizes lielāks nekā lielajās pilsētās dzīvojošiem (HR = 1,22; CI 1,09–1,36).

**Secinājumi.** Izpētītajā laikā Latvijā uzlabojās NŠV diagnostika slimības agrīnajās stadijās. Palielinājās ar NŠV saslimušo specifiskā izdzīvotība. Saglabājās liels diagnosticēto pacientu skaits, kam NŠV bija IV stadijā. Pacientiem, kas dzīvo attālos Latvijas rajonos, ir lielāks risks nomirt, ja atklāts NŠV. Nepieciešams uzlabot medicīniskās dokumentācijas datu ievades un uzskaites kvalitāti Latvijā, kas ir svarīgi turpmāko tendenču izpētē.